مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاداسلامی

سال ١٤ ، شماره ١، صفحات ٤١ تا ٥٠ (پاییز٨٣)

Orginal Article

عوامـل مـؤثر بـر یادگـیری
دربین دانش جویان دانشگاه آزاداسلامی واحدپزشکی تهران

سیدجمال الدین نبوی[1] مهناز عسگریان[1]

[1]گروه روانشناسی دانشگاه آزاداسلامی واحدپزشکی تهران

چکیده:

مقدمه: یادگیری، جریان پیوسته‌ای است که شامل تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار نهفته فرد می‌باشد به طوری که طیف وسیعی از رفتارها و واکنش های شخصی را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. از این رو بررسی عوامل مؤثر بر یادگیری و افزایش و تقویت راهبردهای یادگیری از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد.

روش بررسی: دراین مطالعه با توجه به مطالعات نظری درزمینه عوامل مؤثربریادگیری، پرسش نامه ای تدوین شد و توسط دانش جویان به تفکیک جنس و رشته تحصیلی و معدلشان تکمیل گردید و داده‌های تجربی به دست آمده ، مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.این بررسی توصیفی روی نمونه ای به حجم ٢٠٠نفرانجام شد وبرای این منظور ازفرضیات روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای استفاده گردید .

نتایج: با توجه به نتایج به دست آمده یادگیری تحت‌تأثیر عوامل مختلفی در محدوده راهبردهای یادگیری، عادت های مطالعه و انگیزش قرار می‌گیرد. میانگین میزان مطالعه دانش جویان در کل ٢٤ساعت ، ٣ ساعت و ١٥ دقیقه و میانگین میزان خواب شبانه ایشان در حدود ٦ ساعت بوده است هم چنین ٦٣٪ از دانش جویان به فعالیت های غیردرسی می پرداختند و ٥٠٪ آن ها برنامه‌ریزی منظمی داشتندو٩٤٪ از دانش جویان به رشته تحصیلی خود علاقمند بودند. با تفکیک جنس، معدل و رشته تحصیلی تفاوت های معنی داری مشاهده گردید.

نتیجه‌گیری: به طور کلی می توان گفت راهبردهای یادگیری، عادت های مطالعه و انگیزش از جمله عوامل مؤثر بر یادگیری هستند که میزان اثربخشی هر یک از این عوامل با تأکید بر جنس و معدل و رشته تحصیلی متفاوت است به عبارت دیگر عواملی مانند جنسیت ، معدل ورشته تحصیلی به عنوان متغیرمستقل تاثیر به سزایی را بر متغیروابسته یادگیری دارند بنابراین پاسخ های آزمودنی ها درموارد ذکرشده با یکدیگر متفاوت بوده است به گونه ای که این تفاوت ازنظر آماری معنادار می باشدومی توان درسطوح احتمالات ٠/٠١و٠/٠٥ این تفاوت ها را پذیرفت.

کلید واژه ها :١- یادگیری ٢- عادت های مطالعه ٣- انگیزش ٤- راهبردهای یادگیری

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

مقدمه:

زیربنای رفتار آدمی را یادگیری تشکیل می‌دهد به طوری که شایستگی‌های انسان در طول زندگی از طریق یادگیری کسب می شود. فرآیند یادگیری در انسان و حیوان مشترک بوده و هیچ یک از آن ها از داشتن چنین توانایی نهفته ای مستثنی نمی‌باشند اما انسان ها ظرفیت بالاتری را در زمینه یادگیری داشته و تفاوت های قابل ملاحظه‌ای در الگوهای رفتاری و هم چنین سازگاری نسبت به تغییرات محیط اطراف، از خود نشان می‌دهند.(۱و۲)

اغلب رفتارهایی که از انسان سر می‌زند محصول یادگیری وی می‌باشد یعنی فرد مطابق با آن چیزی که آموخته است رفتار می‌کند.(۲و۳) بنابراین می‌توان با صراحت عنوان کرد که یادگیری طیف گسترده‌ای از رفتارها و واکنش‌های شخص را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

انسان از طریق فرآیند یادگیری می‌تواند رفتارهای اجتماعی، عاطفی، روانی و عقلانی و تا حدودی جسمانی خود را بهبود بخشد و در جهت اصلاح آن ها تلاش نماید و از سوی دیگر بر خزانه رفتارش افزوده و شیوه‌های گسترده‌تری را در زمینه سازگاری با محیط اطراف و در نتیجه کسب تعادل روانی به دست آورد. یادگیری در فرد تنها تأثیرگذار نیست بلکه انسان قادر است به موازات تأثیرپذیری از یادگیری، از طریق آموخته‌هایش تاثیر زیادی بر محیط داشته باشد و بسیاری از شرایط اطرافش را مطابق با میل خود تغییر دهد.(۳و٤)

جریان یادگیری، جریان پیوسته‌ای است که شامل تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار نهفته فرد می‌باشد. این جریان ، پیوسته از فردی به فرد دیگر متفاوت بوده و در افراد مختلف ظرفیت های متفاوتی را به خود اختصاص داده است. البته در این میان نمی‌توان تأثیر عامل محیط را نیز نادیده گرفت و از آن سخنی به میان نیاورد، زیرا یادگیری علاوه بر آن که تحت تأثیر عوامل درونی مانند خصوصیات روانی، انگیزه‌ها، هیجانات، اهداف و تمایلات فرد می‌باشد، از عوامل بیرونی ازجمله امکانات آموزشی، روش های مطالعه، ساعت های مطالعه و محرکات اطراف نیز تأثیر می‌پذیرد .(۵)

پی بردن به این واقعیت که یادگیری تا حد زیادی به رویدادهایی وابسته است که فرد در محیط زندگی اش با آن ها کنش متقابلIntraction دارد، ما را قادر می‌سازد تا به یادگیری به عنوان رویدادی که می توان آن را دقیق تر مورد بررسی قرار داد و عمیق‌تر فهمید، بنگریم. یادگیری رویدادی نیست که تنها به طور طبیعی اتفاق بیافتد بلکه تحت تأثیر شرایط قابل مشاهده مشخصی رخ می‌دهد به طوری که شرایط قابل تغییر و کنترل هستند و این امر، بررسی رویدادهای یادگیری را به روش های علمی ممکن می‌سازد ، به گونه‌ای که می‌توان شرایطی را که در آن یادگیری رخ می‌دهد، مشاهده نمود. (۵). سیندگرن درسال۱۹۹۳ (٦)با توجه به اهمیت مبحث یادگیری و عوامل مؤثر بر آن تحقیقات گسترده‌ای را در این زمینه انجام داد. تحقیقی توسط امینیان درسال ۱۳۷۸ (۷) با عنوان بررسی شیوه‌های مطالعه بر یادگیری دانشجویان انجام شد که در آن با نمونه‌ای به حجم ٤۹۷ دانشجو و از طریق پرسش نامه ای حاوی۵۳ سؤال پژوهش گر ساخته چنین نتیجه‌گیری شد که بین معدل دیپلم و معدل دانشگاه (r = ۰/۵۳) هم بستگی مثبت معناداری وجود دارد. هم چنین نتایج این تحقیق نشان داد که اغلب دانشجویان هنگام مطالعه با مشکلاتی مانند،عدم تمرکز حواس (۲۵/٤۲ ٪)، نداشتن حوصله درس خواندن (۱۳/۱۷ ٪)، کندخوانی و خوب یاد نگرفتن مطالب (۱٤/۸ ٪) و ندیدن آموزش های لازم درزمینه روش های صحیح مطالعه (٤۱/۷۸٪) روبروهستند.

تحقیق دیگری توسط بابانژاد ،درسال ،۱۳۷۵ (۸) با عنوان "بررسی و مقایسه شیوه‌های مطالعه و یادگیری و اثر آن در پیش رفت تحصیلی دانش‌آموزان" صورت گرفت. در این

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

تحقیق نمونه‌ای به حجم ۴۸۰ نفر (۲۴۰ دختر و ۲۴۰ پسر) با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای، چند مرحله‌ای انتخاب شد و از طریق پرسش نامه ۳۲ سوالی پژوهش گر ساخته نتیجه‌گیری کرد که بین معدل و شیوه‌های مطالعه هم بستگی مثبتی وجود دارد و این رابطه از نظر آماری معنادار می‌باشد. هم چنین دانش‌آموزان دختر در مقایسه با دانش آموزان پسر از شیوه‌های مطالعاتی مطلوب تری برخوردارابودند. تحقیقی دیگر با عنوان "بررسی تأثیر آموزش شیوه‌های مطالعه در یادگیری دانش‌آموزان" توسط امامقلی زاده، درسال ۱۳۷۸(۹) انجام شدکه این پژوهش به منظور بررسی تأثیر آموزش شیوه‌های مطالعه (دقیق‌خوانی- برنامه‌ریزی و پس‌ختام) روی یادگیری دانش‌آموزان صورت گرفته بود.دراین مطالعه نمونه‌ای به حجم ۷۲ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شد. نتایج این تحقیق نشان دهنده آن بود که بین میزان یادگیری دانش‌آموزان آموزش دیده به شیوه پس‌ختام و برنامه‌ریزی با گروه شاهد تفاوت معناداری وجود دارد اما در مقایسه با گروه آموزش دیده به روش دقیق‌خوانی با گروه شاهد چنین تفاوتی مشاهده نشد. این یافته‌ها نشان دهنده آن است که چنانچه شیوه مطالعه متناسب با مواد خواندنی آموزش داده باشد ، می‌تواند نتایج مطلوبی دربرداشته باشد.

در پژوهش رابینز و مارتوس درسال ۱۹۹۶، به مقایسه شیوه‌های یادگیری در بین دانش جویان موفق و ناموفق دانشگاه هامبورگ پرداخته شد که این مقایسه با تفکیک جنس و رشته تحصیلی صورت گرفت دراین مطالعه که از نمونه‌ای به حجم ۶۲۶ نفر استفاده شده بود نتایج حاکی از آن بودند که بین شیوه‌های یادگیری در بین دختران و پسران تفاوت معناداری وجود دارد . هم چنین دانش جویان رشته پزشکی در مقایسه با دانش جویان رشته غیرپزشکی از شیوه‌های یادگیری مطلوب‌تری برخوردار می‌باشند.ازآن جاکه در مشاوره های برنامه ریزی درسی وروش های مطالعه با دانش جویان ، مشاوران طی سال های گذشته با یک سری سؤالات ازجانب دانش جویان درمورد روش های برنامه ریزی درسی، عوامل مؤثر بر یادگیری وروش های مطالعه و...روبرو می شدند، پاسخ به این سؤالات برای محققان (که مشاور نیزمی باشند) انگیزه این تحقیق راایجادکرد.در این راستا و با توجه به اهمیت یادگیری، پژوهش گران به تعیین عوامل مؤثر بر یادگیری پرداختند. نتایج حاصل از یافته‌های این تحقیق ، تاییدی بر یافته‌های پژوهش‌های قبلی می‌باشد.

روش بررسی:

تحقیق حاضرکه از نوع توصیفی می باشد به روش پس‌رویدادی انجام شد. در این پژوهش جامعه آماری شامل تمام دانش جویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران بود که از بین این افراد نمونه‌ای به حجم ۲۰۰ نفربر اساس فرمول برآورد حجم نمونه انتخاب شد و با تأکید بر فرضیات روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با نسبت جامعه زن و مرد و با تفکیک رشته تحصیلی به گونه تصادفی گزینش صورت گرفت. در این تحقیق از پرسش نامه پژوهش گر ساخته استفاده شد. این پرسش نامه علاوه بر بخش دموگرافی (جنس، سال ورود به دانشگاه، رشته تحصیلی و معدل) دارای ۲۲ سؤال بود به طوری که هر یک از سؤالات با توجه به مطالعات نظری در زمینه عوامل مؤثر بر یادگیری، شاخص‌بندی شده و در نهایت با در نظر گرفتن شاخص های مرتبط با عوامل مؤثر بر یادگیری، متناسب با هر یک از آن ها سؤالاتی برای پرسش نامه تدوین گردید سپس به منظور تعیین روایی سازه این پرسش نامه، از چند نفر متخصص نظرخواهی به عمل آمد و بدین ترتیب نقص ها و کاستی‌های آن رفع شد. هم چنین قبل از اجرای نهایی این پرسش نامه به صورت مقدماتی (پایلوت) اجراگردید و در نهایت پس ازدادن تغییرات لازم در

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

پرسش نامه، فرم نهایی آن در ۳ طیف انگیزش، راهبردهای یادگیری و عادت های مطالعه ، روی نمونه‌های تحقیق اجرا شد.

داده‌های تجربی در این پژوهش به منظور آزمون ۳ فرضیه اصلی جمع‌آوری گردید که عبارت بودنداز:

۱- بین عوامل مؤثر بر یادگیری در بین دانش جویان وجنسیت آن ها تفاوت معنی داری وجود دارد.

۲- بین عوامل مؤثر بر یادگیری دانش جویان ومعدل آن ها تفاوت معنی داری وجود دارد.

۳- بین عوامل مؤثر بر یادگیری در بین دانش جویان با تفکیک معدلشان تفاوت معناداری وجود دارد.

اهداف این تحقیق که به گونه ای کاربردی درنظرگرفته شد عبارت بوداز:

۱- شناسایی شیوه عمل کرد دانش جویان واحدپزشکی تهران درزمینه مطالعه ویادگیری درسی وعوامل مربوط به آن.
۲- شناسایی وارائه الگوی مناسب برای یادگیری دانشجویان براساس جنس.
۳- شناسایی وارائه الگوی مناسب یادگیری به دانش جویان براساس رشته تحصیلی.
٤- شناسایی وارائه الگوهای مناسب یادگیری به دانش جویان براساس معدل.
۵- شناسایی مشکلات ومتغیرهای مزاحم درامر یادگیری.
٦- آگاهی بخشی به اساتید نسبت به عمل کرد دانش جویان درکلاس.

به منظور جمع‌آوری اطلاعات، پرسش نامه توسط گروهی از دانش جویان آموزش دیده در بین نمونه‌های تحقیق توزیع گردید و اطلاعات به دست آمده درکامپیوترکدبندی شد روش نمره گذاری دراین پرسش نامه ازنوع عینی بوده وبا تاکید برمقیاس فاصله ای وطیف لیکرت گویه های مرتبط باشیوه های مطالعه ویادگیری بیان گردید.نمره ٤برای گزینه بسیارزیاد،نمره ۳ برای گزینه زیاد، نمره ۱ برای گزینه بسیارکم درنظرگرفته شد. در این پژوهش علاوه بر استفاده از فرضیات روش توصیفی (فراوانی، فراوانی درصدی)، در محدوده آمار استنباطی نیز آزمون فرضیه‌های تحقیق از طریق روش مجذورکای انجام گردید.

نتایج:

یافته‌های این پژوهش در ۳ طیف اصلی و ۹ طیف فرعی گزارش شده است ، به طوری که در ۳ طیف اصلی چهارچوب فرضیه‌های مطرح شده و در ۹ طیف فرعی یافته‌های درارتباط با مقیاس های انگیزش، راهبردهای یادگیری و عادت های مطالعه در نظر گرفته شد.

یافته‌های مربوط به فرضیه اول:

با توجه به جنسیت نمونه‌های تحقیق در بعد انگیزش می‌توان بیان کرد که بین نمونه‌های زن و مرد از نظر انگیزشی (علاقه به رشته تحصیلی، تأثیر اتفاقات روزمره بر یادگیری، داشتن برنامه منظم مطالعاتی و علت حضور در کلاس) تفاوت معناداری وجود ندارد.

با توجه به جنسیت نمونه‌های تحقیق در بعد راهبردهای یادگیری براساس جدول شماره ۱-۱ می‌توان گفت که از بین راهبردهای یادگیری (روش مطالعه، منابع مورد مطالعه، میزان مطالعات غیردرسی، فهم مطالب، مکان مطالعه، روش آمادگی برای قبول شدن در امتحان و روش مرور کردن درس) در بین زنان و مردان تنها در خرده مقیاس منابع مورد مطالعه (در سطح ۰/۰۱) و فهم مطالب (در سطح ۰/۰۵) تفاوت معناداری وجود داشت به طوری که فهم مطالب در بین مردان (۵۰٪) بیش تر از طریق گوش کردن و در بین زنان (۳۱٪) بیش تر از طریق نوشتن صورت می‌گیرد.

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

هم چنین مردان در مقایسه با زنان بیش تر ازکتاب استفاده می‌کنند در حالی که زنان بیش تر گرایش به استفاده از جزوه دارند.

جدول شماره ۱-۱ جدول زیربیان گر تفاوت ۲جنس درمنابع مور د مطالعه و روش های فهم مطالب می باشد.

شاخص	میزان مجذور کای	درجه آزادی	p-value	سطح معناداری
منابع مورد مطالعه	۱۸/۳٤	۲	۰/۰۵**	**
روش های فهم مطالب	۲۱/۷٦	۱۲	۰/۰۱*	*

براساس جدول شماره ۲-۱ می‌توان گفت که از بین خرده مقیاس های عادت های مطالعه (ساعت های مطالعه، ساعت های استراحت و تفریح، میزان خواب شبانه، مطالعه گروهی، وضعیت حضور و غیاب، زمان مطالعه، وضعیت استفاده بهینه از کلاس درس) در بین زنان و مردان تنها در خرده مقیاس میزان خواب شبانه و وضعیت حضور و غیاب (در سطح ۰/۰۱) تفاوت معناداری وجود ندارد به طوری که میانگین میزان خواب شبانه زنان در حدود ۷ ساعت و۲۰ دقیقه و در مردان حدود ٦ ساعت و ۳۸ دقیقه بوده است.

جدول شماره ۲-۱ بیان گر تفاوت دوجنس دربین دانش جویان درمیزان خواب شبانه وحضور درکلاس می باشد.

شاخص	میزان مجذور کای	درجه آزادی	P	سطح معناداری
میزان خواب شبانه	۱۷/۱٤	٤	۰/۰۱	Σ Σ
وضعیت حضور و غیاب	۲۰/۰۱	۲	۰/۰۱	Σ Σ

-یافته‌های مربوط به فرضیه دوم :

با توجه به جدول شماره ۱-۲می‌توان چنین گفت که از بین شاخص های بعد انگیزشی، با توجه به رشته تحصیلی دانش جویان تنها در خرده مقیاس‌های علاقه به رشته تحصیلی و تأثیر اتفاقات روزمره بر یادگیری (در سطح ۰/۰۱) تفاوت معناداری وجود دارد . به طوری که دانشجویان رشته‌های پزشکی (۹۹٪) بیش ترین علاقه را به رشته تحصیلی‌شان نشان داده‌بودند و پس از آن دانش جویان رشته علوم آزمایشگاهی (۹۱٪) و در نهایت دانش جویان رشته بهداشت محیط (۷۸٪) به رشته‌های تحصیلی‌شان علاقمند بوده‌اند. در رابطه بااعتقاد به تأثیر اتفاقات روزمره بر یادگیری، دانش جویان رشته بهداشت محیط (٦۵٪) بیش ترین تأکید را روی این عامل داشتند.

جدول شماره ۱-۲ جدول زیرنشان می دهد دانش جویان برحسب گزارش تحقیقی شان درعلاقه به رشته تحصیلی واثر پذیری از اتفاقات روزانه تفاوت دارند.

شاخص	میزان مجذور کای	درجه آزادی	P	سطح معناداری
علاقه به رشته تحصیلی	۲۰/۷۱	۲	۰/۰۱	Σ Σ
تأثیر اتفاقات روزمره بر یادگیری	۱۸/۷٦	٤	۰/۰۱	Σ Σ

طبق جدول شماره ۲-۲ از بین شاخص های مربوط به راهبردهای یادگیری، با توجه به رشته تحصیلی دانش جویان ، در زمینه منابع مورد مطالعه، روش های فهم مطالب و

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

روش های آمادگی برای قبول شدن در امتحان (در سطح ۰/۰۱) و در زمینه مکان مطالعه (در سطح ۰/۰۵) تفاوت معناداری مشاهده شد به طوری که دانش جویان رشته پزشکی (۶۳٪) بیش تر از کتاب و جزوه به صورت توأم استفاده می‌کنند در حالی که دانشجویان رشته‌های دیگر بیش تر به جزوه اکتفا می‌نمایند. هم چنین از نظر روش فهم مطالب دانش جویان رشته پزشکی (٤٦٪) بیش تر به گوش کردن، دانش جویان رشته علوم آزمایشگاهی (۲۷٪) بر یادداشت برداشتن و دانش جویان رشته بهداشت (۳۸٪) بر نوشتن کل مطالب تأکید داشتند. در زمینه روش های آمادگی برای امتحان، دانش جویان رشته پزشکی (٤۹٪) بیش تر از فرجه امتحان استفاده می‌کنند در حالی که دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی (۳٤/۵٪) در طول ترم و دانشجویان رشته بهداشت (۸۳/۸۷٪) در شب امتحان آماده می‌شوند.در نهایت از نظر مکان مطالعه نیز دانش جویان رشته پزشکی (۲۸٪) بیش تر ازسایرین از کتاب خانه استفاده می کنند در حالی که رشته‌های دیگر از منزل به عنوان مکان مطالعه بهره بیش تری می‌برند.

جدول شماره۲-۲ جدول زیر نشان دهنده تفاوت دانش جویان رشته های پزشکی ، علوم آزمایشگاهی وبهداشت محیط در منابع مطالعه ، روش های درک مطلب ، روش های کسب آمادگی امتحان ومکان مطالعه می باشد.

شاخص	میزان مجذورکای	درجه آزادی	P	سطح معناداری
منابع مورد مطالعه	۱۸/۱٤	٤	۰/۰۱	Σ Σ
روش های فهم مطالب	٥٦/٤۸	۲٤	۰/۰۱	Σ Σ
روش های آمادگی برای قبول شدن در امتحان	۳۰/۷۷	۱۰	۰/۰۱	Σ Σ
مکان مطالعه	۱۸/۲۰	۸	۰/۰۵	Σ

از بین شاخص های مربوط به عادت های مطالعه، هیچ تفاوت معناداری بین رشته‌های پزشکی، علوم آزمایشگاهی و بهداشت محیط مشاهده نشد.

یافته‌های مربوط به فرضیه سوم:

طبق جدول شماره ۱-۳ می‌توان گفت که با توجه به معدل دانش جویان در محدوده انگیزشی، تنها در شاخص های علاقه به رشته تحصیلی و تأثیر اتفاقات روزمره بر یادگیری (در سطح ۰/۰۱) تفاوت معناداری وجود دارد به طوری که افراد با معدل بالای ۱۷ (۹۷٪) علاقه بیش تری به رشته تحصیلی‌شان داشتند و افراد با معدل های ۱۵-۱۲ (٦٦٪) بیش ترین تأکید را بر تأثیر اتفاقات روزمره روی یادگیری بیان کرده بودند.

جدول شماره۱-۳ جدول زیرنشان دهنده تفاوت دانش جویان در علاقه به رشته تحصیلی واثرپذیری از اتفاقات روز مره برحسب معدل نمرات درسی شان می باشد.

شاخص	میزان مجذور کای	درجه آزادی	P	سطح معناداری
علاقمندی به رشته تحصیلی	۹/۲۷	۳	۰/۰۱	Σ Σ
تأثیر اتفاقات روزمره روی یادگیری	۱٦/۰٦	٦	۰/۰۱	Σ Σ

مطابق با جدول ۲-۳ می‌توان عنوان نمود که در محدوده راهبردهای یادگیری بین معدل های مختلف در شاخص های میزان مطالعه غیردرسی (در سطح ۰/۰۵) و شیوه‌های آمادگی برای قبولی در امتحان(در سطح ۰/۰۱) تفاوت معناداری مشاهده شده است. در زمینه آمادگی، دانش

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

جویان بامعدل بالای ۱۷ (٦٣٪) مطالعه در طول ترم را بیان کردند در حالی که افراد با معدل ۱۷-۱۵ (٤٦٪) و ۱۵-۱۲ (٤٥٪) مطالعه در فرجه امتحان را مطرح نمودند.

جدول ۳-۲. جدول زیر نشان می دهد دانش جویان برحسب سطح معدل نمرات درسی درمطالعات غیردرسی وروش آمادگی برای امتحان تفاوت دارند.

شاخص	میزان مجذور کای	درجه آزادی	P	سطح معناداری
میزان مطالعه غیردرسی	۱۸/۳۱	۹	۰/۰۵	Σ
روش آمادگی برای قبول شدن در امتحان	٤۳/۸۳	۱۵	۰/۰۵	Σ

با توجه به جدول شماره ۳-۳ می توان چنین بیان کرد که در محدوده عادت های مطالعه با توجه به معدل دانش جویان ، تنها در شاخص های ساعت های مطالعه ، میزان خواب شبانه ، وضعیت حضور و غیاب (در سطح ۰/۰۱) و مطالعه گروهی و زمان مطالعه (در سطح ۰/۰۵) تفاوت معنا داری وجود دارد به طوری که میانگین ساعت مطالعه در یک شبانه روز در افراد با معدل بیش از ۱۷ ، ۳ ساعت و ٤ دقیقه در افراد با معدل ۱۷-۱۵ ، ۲ ساعت و ۲۸ دقیقه و در افراد با معدل ۱۵-۱۲ ، ۲ ساعت و ۹ دقیقه گزارش شد.

هم چنین میزان خواب شبانه در افراد با معدل بالای ۱۷. ۷ ساعت و ۳٤ دقیقه بود که بیش ترین میزان را در بین معدل ها داشتند.

وضعیت حضور در کلاس نیز در بین افراد با معدل بالای ۱۷ (٧٣٪) به گونه ای بود که اصلاً غیبت نداشتند.

از نظر زمان مطالعه نیز افراد با معدل بالای ۱۷ (٥٢٪) بیشتر در هنگام صبح به مطالعه می پرداختند.

جدول ۳-۳ جدول زیر نشان می دهد دانشجوبان برحسب سطح معدل نمرات درسی ، میزان مطالعه ، میزان خواب ، مطالعه گروهی حضور در کلاس واوقات مطالعه تفاوت دارند.

شاخص	میزان مجذور کای	درجه آزادی	P	سطح معناداری
ساعت های مطالعه	٤۲/۷۹	۱۲	۰/۰۱	Σ Σ
میزان خواب شبانه	٤۲/۱٦	۱۲	۰/۰۱	Σ Σ
مطالعه گروهی	۱۷/۰۱	۹	۰/۰۵	Σ
وضعیت حضور و غیاب	۲٦/۰۳	٦	۰/۰۱	Σ Σ
زمان مطالعه	۲۹/۸۹	۱۸	۰/۰۵	Σ

بحث :

نتایج این تحقیق نشان داد که به طور میانگین میزان مطالعه دانش جویان در کل، ۳ ساعت و ۱۵ دقیقه می‌باشد که با توجه به یافته‌های مطرح شده، بین ساعت های مطالعه و معدل رابطه معناداری وجود داشت به طوری که با افزایش معدل ، میانگین ساعت مطالعه نیز افزایش می‌یافت. هم چنین میانگین میزان استراحت و پرداختن به فعالیت های مورد علاقه در بین دانش جویان ۳ ساعت و ۳۸ دقیقه بوده است. از نظر میزان خواب شبانه نیز به طور میانگین دانش جویان ٦ ساعت را به خوابیدن اختصاص می‌دادند که این عامل با توجه به معدل و جنسیت دانش جویان تفاوت معناداری را نشان می‌داد و برخلاف دیدگاه اغلب افراد که معتقدند دانش جویان با معدل بالا ساعت های

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

زیادی از شب را به مطالعه می‌پردازند، برساعت های خواب شبانه در افراد با معدل بالاتر از ۱۷ بیش تر بوده که این امر نشانه استراحت کافی دانش جویان با معدل بالا می‌باشد و در نهایت رابطه معناداری بین معدل و مطالب غیردرسی دانش جویان، مطالعه گروهی، میزان حضور و غیاب در کلاس، اوقات مطالعه، روش‌های آمادگی برای امتحان و علاقه به رشته تحصیلی مشاهده گردید.این پژوهش با یافته های مطالعه امینیان (۷) و بابانژاد (۸)، که هم بستگی مثبتی را بین معدل و شیوه های مطالعه دانش جویان گزارش کرده بودندمطابقت دارد. با در نظر گرفتن جنسیت آزمودنی‌ها نیز، تفاوت معناداری بین مردان و زنان در زمینه‌های میزان خواب شبانه، وضعیت حضور و غیاب در کلاس، منابع مورد مطالعه و روش فهم مطالب وجود داشته است . هم چنین با توجه به رشته تحصیلی دانش جویان می‌توان ادعا کرد که تفاوت معناداری بین رشته‌های مورد مطالعه (پزشکی، علوم آزمایشگاهی و بهداشت) در زمینه منابع مطالعاتی، روش فهم مطالب، مکان مطالعه، روش آمادگی برای قبولی در امتحان و علاقه به رشته تحصیلی وجود دارد. نتایج به دست آمده نشان دهنده آن است که شیوه‌های مطالعه و عادت های آن و راهبردهایی که شخص به منظور یادگیری درپیش می گیرد و عوامل انگیزشی از جمله عوامل مؤثر بر یادگیری به شمار می‌روند که در بین رشته‌های متفاوت با در نظر گرفتن مواد درسی مربوطه، این روش ها اثربخشی متفاوتی را دارا می‌باشند بنابراین باید شیوه‌های به کارگیری مطالعه، متناسب با مواد درسی و رشته تحصیلی فرد انتخاب گردند. نتایج حاصل از این تحقیق در راستای تحقیقات انجام شده درگذشته و تکمیل کننده عواملی است که در تحقیقات قبلی به عنوان عوامل مؤثر بر یادگیری مشاهده شده اند.

منابع:

۱-گانیه روبرت، م. (۱۹۷۵)، شرایط یادگیری، ترجمه نجفی زندجعفر و سیف علی اکبر ، چاپ اول، تهران ،انتشارات رشد، ۱۳٦۸ صفحه: ٦

۲- قلی‌زاده کلان، فرض‌الله ،روشهای صحیح مطالعه و یادگیری ،چاپ اول ، تهران ،شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۰،صفحه: ۱۱

۳- دیز- جیمزو هالسی - استوارت. روان‌شناسی یادگیری، ترجمه دکتربراهنی محمد نقی چاپ سوم. تهران:انتشارات جویا،۱۳۷۸ ،صفحه : ۵۰

٤- قشلاقی - محمد . روان‌شناسی یادگیری،چاپ اول - تهران ، انتشارات مانی،۱۳۷۱صفحه: ۷۱.

۵، سیند گرن هنری ۱۹۹۳. روان‌شناسی موفقیت. ترجمه اردبیلی- یوسف ،تهران: انتشارات روزنه، ۱۳۷٤ ، صفحه ۱۰۲.

٦- سیف- علی اکبر . روان‌شناسی پرورشی، چاپ ششم ، تهران ، انتشارات آگاه، ۱۳۷۵ ، صفحه : ۳۱

۷- امینیان . بررسی شیوه‌های مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، دانشگاه علامه طباطبائی تهران ۱۳۷۳ شماره ۱۳٦۳۰.

۸- بابانژاد. بررسی ومقایسه شیوه های مطالعه ویادگیری واثر آن بر پیشرفت تحصیلی ، دانشگاه علامه طباطبائی ، تهران ۱۳۷٤، شماره ۲۱٤٦۵.

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

۹- امامقلی‌زاده . بررسی تأثیر آموزش شیوه‌های مطالعه و یادگیری دانش‌آموزان، دانشگاه تربیت معلم ، دانشگاه علوم تربیتی ۱۳۷۸ : شماره ۲۵۹۸۱.

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]

Abstract

Influential factor on learning among students of Azad university

S.J.Nabavi MS [I] M.Asgarian M.S[II]

Introduction: *Learning is a continuous process including relatively permanent changes in individual potential behavior and it eclipses a widespread spectrum of individual behaviors and reactions.*

Studying of influential factors on learning, and enpower learning strategies are, Very important.

Material and method: *acording to theoretical studies about influential factors on learning, a researcher devised questionnaire was compiled and carried out on students, then the experimental data were statistically analyzed.This study was descriptive type.and was done on 200 person for the purpose of present study randun sampling was used.*

Results :*Regarding the analysis of the data we found that learning is influenced by different factors such as learning strategies studying habits and motivation.*

The average number of studying hour among students was 3hour and 15 minute and 6 hours of sleeping per night.Also, 63% of students did non have learning activities, 50% of them meet a regular schedule. 94% of students were interested in their majors.

Conclusion:*Learning strategies study habits and motivation are, important, among the factors that influence learning and the level of effectiveness of each factor differs regarding sex, average and learnings field. In other word the parameters such as sex,average of grades,course of study are the independent parameters which influence the learning capability which is a dependent parameter.There fore the answerof cases mentioned above are different& the difference is statistically significant with $p<0.01$ & 0.05.*

Key words: *1- Learning 2- Study habits 3- Motivation 4- Learning Strategies*

[I] – Ms in psychiatric consultatant ,Islamic Azad University Tehran Medical Unit ([*]Corresponding Author)
[II] Measurement & assment.Islamic Azad University , Tehran Medical Unit

[Downloaded from tmuj.iautmu.ac.ir on 2026-09-11]